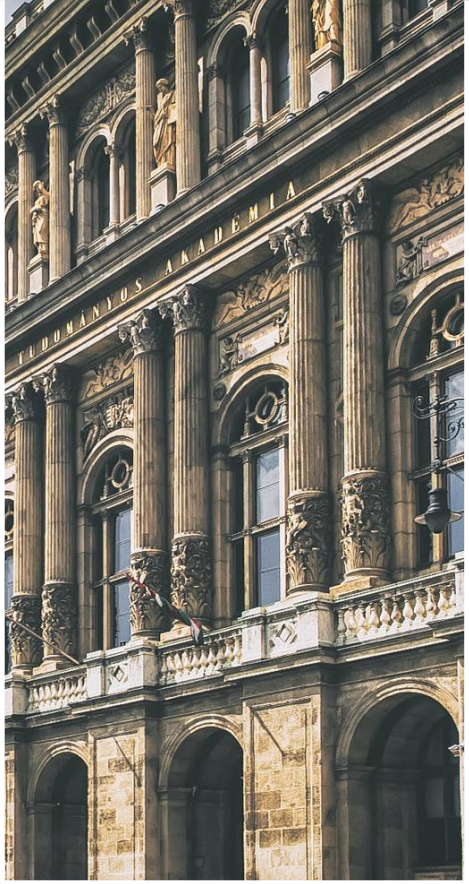

AZ EISZ és az egyházi könyvtárak

Tamási Balázs (OR-ZSE)

Amiről beszélni szeretnék…

- Az EISZ tevékenysége, mérete, tagjai
- Milyen egyházi könyvtárak vesznek részt?
- Az EISZ Programtanács szerepe
- Fejlesztések, változások, kihívások
- Egyházi előfizetések, statisztikák, támogatás
- Teendők: összefogás, proaktivitás, kommunikáció

Az EISZ stratégiai céljai, profilok

- 1079/2012-es kormányhatározattal létesül
- */Az elektronikus információszolgáltatás nemzeti program finanszírozásával és működtetésével kapcsolatos feladatokról/*
- 1. tudományos tartalomszolgáltatás a hazai felsőoktatásban és nonprofit kutatásban (költségvetés 96 %-a)- **önrész fizetése**
- 2. közművelődési feladatok ellátása, hozzáférés főleg hazai, továbbá határon túli közgyűjtemények (könyvtár, levéltár, múzeum) magyar nyelvű tudományos, művelődéstörténeti és helytörténeti elektronikus, digitalizált tartalmakkal. (költségvetés 4%-a) – **ingyenes tartalom**
- Két profil -> különböző könyvtártípusok

A szervezet mérete és ágazati megoszlása

- Összesen: 215 tagintézmény
- 52 felsőoktatási intézmény
- -> 18 egyházi felsőoktatási könyvtár (14 EKE-tag)
- 82 közgyűjtemény (múzeum, levéltár, könyvtár)
- -> 12 egyházi közgyűjtemény (5 EKE-tag)
- 13 szakkönyvtár
- -> 2 egyházi szakkönyvtár (Evangélikus Országos Gyűjtemény, Piarista Rend Központi Könyvtára)
- Továbbiak: MTA kutatóintézetei, non-profit állami kutatóintézetek, egészségügyi – és államigazgatási intézmények
- **Összesen: 21 EKE-tagkönyvtár (2017: új csatlakozók)**

Egyházi felsőoktatási intézmények az ElSZ-ben (állami ElSZ-támogatásban részesülnek)

Adventista Teológiai Főiskola

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

A Tan Kapuja Buddhista Főiskola

Baptista Teológiai Akadémia

Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Evangélikus Hittudományi Egyetem

Gál Ferenc Főiskola

Hittudományi Főiskola és Papnevelő Intézet

Károli Gáspár Református Egyetem (HTK, BTK, ÁJK, TFK)

Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem

Partiumi Keresztény Egyetem

Pázmány Péter Katolikus Egyetem (HTK, BTK, ÁJK)

Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola

Pünkösdi Teológiai Főiskola

Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola

Sárospataki Református Teológiai Akadémia

Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola

Egyéb egyházi fenntartású intézmények

Betegápoló Irgalmasrend Budai Irgalmasrendi Kórház

Budavári Mátyás-templom Egyháztörténeti Gyűjtemény

Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye Egyházmegyei Levéltár és Könyvtár

Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjtemény

Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei

Evangélikus Országos Gyűjtemény, Evangélikus Országos Könyvtár

Győri Egyházmegyei Levéltár

Jézus Társaság Magyarországi Rendtartomány Levéltára

Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár

Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára

Pannonhalmi Főapátsági Levéltár

Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Könyvtára

Sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény

Székesfehérvári Egyházmegyei Gyűjtemény

Veszprémi Főegyházmegyei Levéltár

Az EISZ Programtanács (PT)

- 2015 őszétől az MTA elnökének tanácsadó testülete
- A PT elnöke az MTA KIK főigazgatója
- A 215 tagintézményt 20 EISZ PT-tag képviseli:

-> A felsőoktatásból 10 szavazati jogú taggal

- 2018 őszétől az EKK az egyházi felsőoktatási könyvtárak képviseletére egy főt delegált
- EISZ PT Feladatai:
- - stratégia kialakítása, előterjesztése
- - adatbázisok állami támogatásának arányait kialakítani
- - költségvetés és stratégiai terv elfogadása

  (évente egyszer névszerinti szavazással)

Az EISZ NP operatív megvalósítását az EISZ Titkárság végzi

Az éves működési ciklus (2019)

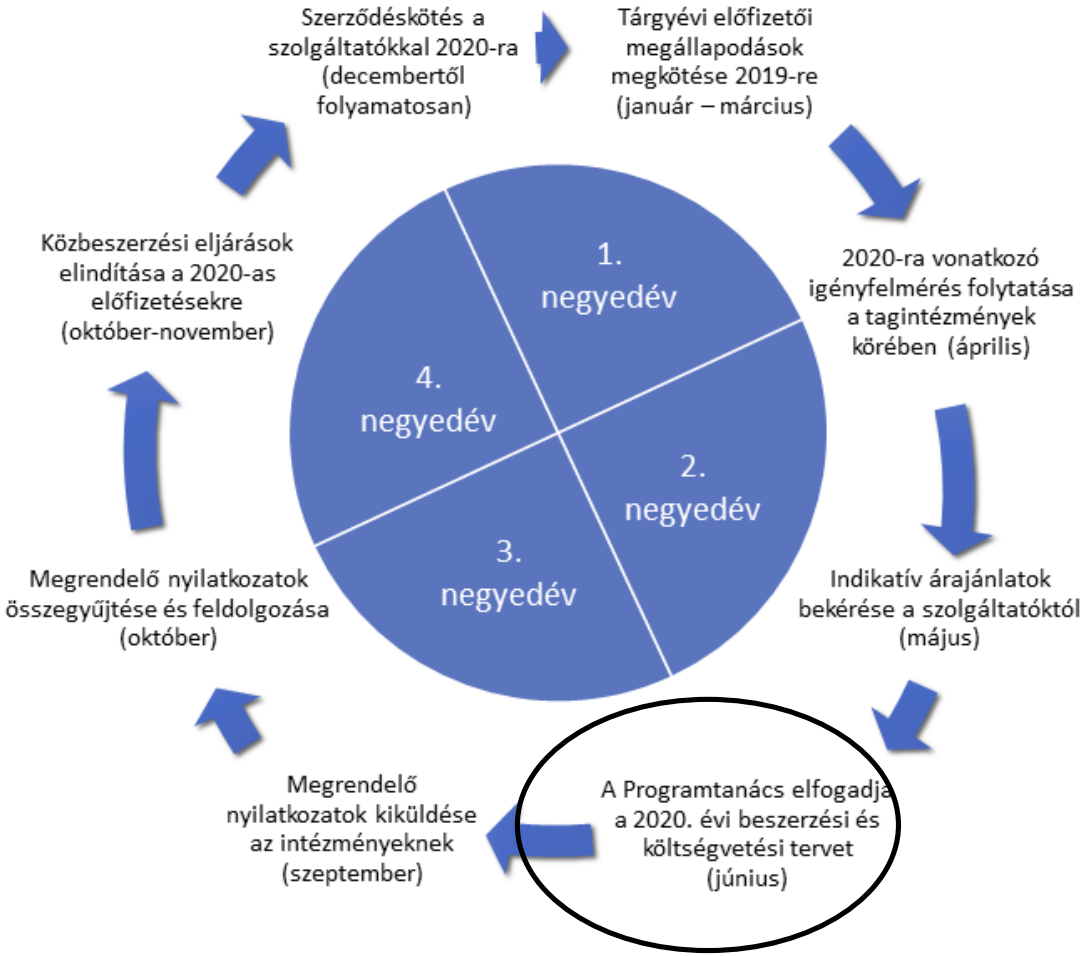

Forrás: MTA KIK EISZ Titkárság szemléltető ábrái

Fejlesztések és változások– hogy érint ez minket?

- <u>Fejlesztések:</u>
- Compass fejlesztése (folyóirat, könyv, intézmény)
- A magyar és külföldi adatbázisok kínálata nő ☺
- A magyar adatbázisok támogatása: 0%-100% ☹☺
- Örökáron megvásárolt adatbázis: Soá-archívum ☺
- Újabb magyar kiadók könyvei (Gondolat, Kossuth, etc.) ☺
- Árajánlatok alternatív e-book-csomagokra ☺
- <u>Változások:</u>
- „Focus on Open Science” ☺
- magyar tudományos kibocsátás növelése ☺
- a read and publish szerződések folyamatos növelése
- fellépés a kiadók/szolgáltatók túlárazásai ellen ☺ ->

A kihívások (a könyvtári anomáliák jegyében)

- 1. az Arcanum Kft. 2020-ra jelentősen emeli az árait –> az EISZ PT múltheti döntése: 0%-os támogatású adatbázis lesz->
- Egy főként tudományos adatbázistól eshetünk el!
- 2. Reál contra humán?
- A bölcsész és hittudományi tudományos kibocsátás életciklusa eltér a természettudományostól
- 3. szakkönyvtári és közkönyvtári „verseny”:
- -> EISZ-ben a közművelődési tartalmak státusza (?)
- **4. Megtartani és továbbfejleszteni**

Az egyházi könyvtárak a piac legkülönbözőbb szereplői

Státuszaik:

- Felsőoktatási – nem felsőoktatási
- Szakkönyvtár – nem szakkönyvtár
- Nyilvános – nem nyilvános
- Nagy – közepes – kicsi intézmény (költségvetés)
- -> az EISZ-adatbázis előfizetéseket befolyásolja
- 1. magyar/külföldi tartalmak,
- 2. tudományos/közművelődési tartalmak
- 3. állami támogatás mértékével is összefügg
- -> Az EISZ-szolgáltatások eltérő hasznosulása az egyháziaknál

Előfizetések, statisztikák (2018/19), támogatás (2020)

Magyar tartalmak (felsőoktatási és közgyűjteményi tagok)

- **Akadémiai Kiadó szótárai** – 11 előfizetővel
- Összes letöltés: 160.000 -> 2020-ban 25 %-os támogatás
- **Arcanum** Digitális Tudománytár – 33 egyházi előfizető
- Összes letöltés: 17.324 -> 2020-ban a <u>támogatás kérdéses</u>
- **SOÁ-vizuális archívum** -> örök ár, 100%-os támogatás
- **L'Harmattan** – 15 előfizetővel –> 2020-ban 25 %-os
- **Osiris** – 13 előfizetővel –> 2020-ban 25 %-os
- **Akadémia Kiadó folyóiratai** – 9 előfizető,
- Összes letöltés: 575 -> 2020-ban: OA - <u>75 %-os támogatás</u>
- **Typotex** – 8 előfizetővel

Előfizetések, statisztikák (2018/19), támogatás (2020)

Külföldi tartalmak (felsőoktatási könyvtárak):

- legtöbb külföldi tartalom: PPKE, KRE, EHE, DRHE
- **JSTOR** – 9 előfizetővel – 6226 letöltés (25%-os támogatás)
- **ATLA** – 11 előfizetővel – 3670 letöltés(10%-os támogatás)
- **EBSCO** – 4 előfizetővel – 3284 letöltés (25%-os támogatás)
- További egyedi adatbázisok

Amit ma megtehetünk…

- Adatbázishasználat növelése
- Arcanum-ügy közös érdek szerinti megoldása
- Adatbázis-konzorciumok létesítése (e-books)
- A fenntartói felelősségvállalás tudatosítása
- Adatbázishasználat népszerűsítés és oktatás, statisztika figyelése (EISZ honlapon)
- Könyvtárközi cikk-kölcsönzés egyháziak közt
- EISZ-konzultációs/kiadói napokon való részvétel
- EISZ Titkárságtól tájékoztató előadás kérhető
- ADT és más ügyekben közös véleménynyilvánítás az EISZ titkárság/EISZ PT felé…
- További ötletek, igények: tamasib@or-zse.hu

Köszönöm a szíves figyelmet!

A Fény teremtése. A világteremtést ábrázoló szőnyegkárpit, Girona, 11. század,